

Könyvelési tételek vizsgálata informatikai eszközökkel

Gábor Gabriella, FCCA, bejegyzett könyvvizsgáló

2017. szeptember 8.

2. szekció

30 perc (9.30-10)

Tartalomjegyzék:

1. Általános bevezetés az audit folyamatáról, és abban az informatika elhelyezkedéséről
2. Általános informatikai környezet felmérése
3. Naplófőkönyv feladások ellenőrzése
  - a. Kapcsolódó belső kontrollok
  - b. Mit kell bekérnünk a teszt elvégzéséhez
  - c. Mit tesztljünk
  - d. Példák
  - e. Benford analízis
  - f. Angol hatóság által feltárt tipikus hibák
4. Egyéb informatikai vizsgálatok az audit során
5. Kérdések és válaszok

Szöveges összefoglaló:

Az audit cégek és egyéni könyvvizsgálók módszertanai között a mai napig jelentős eltérések mutatkoznak az informatikai környezet felmérésére, és az általános informatikai kontrollokra vonatkozóan.

Abban egyetértés van a szakma képviselői között, hogy informatikai vizsgálat nélkül kevés Társaság könyvvizsgálata kivitelezhető, a Közfelügyelet és a Kamarai ellenőrzés is keresi és elvárja az információs környezet megfelelő dokumentálását, azonban a díjak szabta lehetőségek miatt mégis sokszor falakba ütközünk és ezért vegyes a kép a piacon.

Az információtechnológia az audit egész folyamata során jelen van a megbízás elfogadásától az archiválásig mind az ügyfél, mind a könyvvizsgáló oldalán. Fel kell mérnünk a környezetet annak érdekében, hogy a vizsgálatot megfelelően elő tudjuk készíteni, el tudjuk végezni, továbbá bizonyos esetekben erre a 42/2015. kormányrendelet miatt, vagy egyéb jogszabályi előírások miatt megfeleléségi okok miatt is szükség van.

Az általános környezet felmérésekor a COBIT alapelveket teszteljük gyakorlatilag, ami által biztosítjuk, hogy a fizikai és logikai védelem fennáll-e egy-egy rendszer vonatkozásában. Ezt követheti audit stratégiánknak megfelelően az egyes fő folyamatok felméréséhez kapcsolódóan az alkalmazás kontrollok felmérése és tesztelése. A munkánk során tudomásunkra jutott hiányosságokról tájékoztatjuk a menedzsmentet, legtöbbször vezetői levél formájában.

A naplófőkönyv feladások ellenőrzése abból az elgondolásból kiemelt témakör, hogy meggyőződjünk arról, hogy csak megfelelően jóváhagyott könyvelési tételek kerültek be a beszámolóba. Ami szintén nem egy önmagában álló tesztet takar, hanem az alábbi lépések szükségesek hozzá:

- Csalás miatti lényeges hibás állítások kockázatának felmérése a tervezés során;
- A vizsgált társaság jelentési folyamatainak és a tranzakció rögzítések valamint egyéb módosító tételek feletti kontrollok megértése, a zárási folyamat felmérése;
- Csalás kockázatának lefedése a „Management override of controls”, azaz a vezetők által a kontrollok felülírásának kockázatára adott válasz.

Az előadás során gyakorlatias jellegű információként elmondom, hogy hogyan és milyen formátumban célszerű bekérni az állományokat a naplófőkönyv feladások ellenőrzéséhez, illetve elhangzik pár olyan program neve is, ami nagyobb adatállományokat képes hatékonyan kezelni.

Néhány fő típust felsorolok abból, hogy mi érdemes tesztelni, ezekből a főbbeket kiragadva:

1. A kapott tranzakció listára vonatkozóan a Nyitó+/- Forgalom = Záró összefüggés ellenőrzése
2. Egy bizonylatszámmon belül nem zár nullára a T/K tranzakciók egyenlege
3. Szokatlan könyvelési tételek leválogatása
4. Menedzsment tagjai által könyvelt tételek
5. Munkaidőn kívüli (hétvége, éjszaka) könyvelt tételek
6. Manuális tranzakciókra szűrés
7. Bizonyos összeghatár feletti könyvelési tételek
8. Kerek összegek (vagy 99-re végződők)
9. Jogosulatlan felhasználó által könyvelt tételek
10. Sorszámfolytonosság vizsgálata bizonylatszámokra

A leggyakoribbakra példák kerülnek bemutatásra, és a résztvevők is megoszthatják ide vágó tapasztalatikat.

Ezekon kívül bemutatásra kerül a Benford analízis háttere, valamint egy példa rá. Benford rájött, hogy ha véletlen számokat veszünk számok bármely egyenletes eloszlású halmazából, akkor a számok gyakrabban fognak 1-gyel, mint 9-cel kezdődni. Bármilyen eredetű legyen is egy szám – pl. tavak felszíne, munkatársak lakásának házszáma, az egész számok négyzetgyökei – körülbelül hatszor olyan gyakran kezdődik 1-gyel, mint 9-cel. Benford törvénye a több számjegyű számok bal oldali első számjegyére vonatkozik, arra kell a szűrést elvégezni.

Az angol hatóságok által fellelt tipikus hibákat érdemes megnézni, és azokat elkerülni, mert az angolszász területen már több éve alkalmazzák ezt a technikát, mint nálunk, tehát több tapasztalat gyűlt már össze. Gyakorlatilag az adatállománnyal, és annak feldolgozásával, és az elvégzett teszteléssel kapcsolatban is voltak hiányosságok.

Az audit során egyéb területeken is kihagyhatatlan az informatika, pár ilyen példa:

1. Adatmigráció esetén a záró állomány és az új rendszerben a nyitó állomány megfelelő átvételének vizsgálata elengedhetetlen – az adatállomány méretétől függően Excel-ben, vagy adatbázis kezelőkkel lehet elvégezni.
2. Szerepkörök szétválasztása – jogosultsági struktúra szintjén lehet vizsgálni, amit manuálisan, de rendszer alapon, informatikai eszközökkel is el lehet végezni.

3. Rendszerek közötti interface-ek / kapcsolódások auditja – szintén manuálisan, vagy informatikai eszközökkel is el lehet végezni, mérettől, tranzakciószámtól és összetettségtől függően.
4. Informatikai rendszerekbe épített kontrollok vizsgálata – manuálisan vagy informatikai eszközökkel lehet elvégezni.
5. Konkrét számítógépes program által végzett számítások ellenőrzése – manuális ellenőrzéssel, vagy informatikai eszközök segítségével.

Az előadás utolsó részében a résztvevők feltehetik kérdéseiket az előadónak, illetve megbeszélhetik a többi résztvevővel is kérdéseiket, felvetéseiket, illetve szabadon megoszthatják ide kapcsolódó tapasztalataikat.